

For bedre velfærd og mindre ulighed

**FORSLAG TIL AT BEKÆMPE ULIGHED OG SIKRE EN
SOLIDARISK FINANSIERING AF VELFÆRDEN**

UDARBEJDET AF CEVEA PÅ VEGNE AF SF

FORORD

Denne rapport er udarbejdet af Tænketanken Cevea på vegne af Socialistisk Folkeparti (SF). SF har bedt Cevea vurdere en række politikforslag som et oplæg til debat om, hvordan man i fremtiden kan sikre en solidarisk finansiering af velfærden, og samtidig adressere den stigende ulighed. Rapporten er udarbejdet til udgivelse på partiets 60 års fødselsdag d. 19. januar 2019. Rapporten er derfor at betragte som et diskussionsoplæg, ikke et egentligt samlet, politisk udspil.

BAGGRUND: STIGENDE ULIGHED OG PRES PÅ VELFÆRDEN

Uligheden i Danmark er steget markant over de to seneste årtier. I løbet af de seneste 30 år er GINI-koefficienten i Danmark vokset med 7 procentpoint fra 22,07 i 1987 til 29,32 i 2017.¹

Indkomststigningerne er i løbet af perioden blevet stadig mere koncentreret i toppen af indkomstfordelingen, og det er især den rigeste ene procent, der har oplevet den største indkomstfremgang.^{2 3} Samtidig er indkomststigningerne for de lavere indkomstgrupper enten aftaget eller helt stagneret over tid - i løbet af de seneste 10 år har de fattigste 10 pct. endda til oplevet en indkomstilbagegang.⁴

Formueuligheden i Danmark er endnu større end indkomstuligheden. En OECD-opgørelse viser, at Danmark har en af de mest ulige formuefordelinger blandt OECD-lande, når man ikke medregner arbejdsmarkedsrelaterede pensioner, der ikke eksisterer i alle landene.⁵ De 60 pct. mindst formuende danskere har i gennemsnit negativ formue, hvilket i praksis betyder, at flertallet af danskere ikke har en likvid formue at falde tilbage på ved pludselige rentestigninger eller ændringer i levestandard.⁶ Når man tager højde for arbejdsmarkeds-pensioner, falder den danske formueulighed til omkring gennemsnittet blandt OECD-lande, men den ligger stadig højere end i lande, vi ofte sammenligner os med. Med en andel af den samlede formue i Danmark i underkanten af 50 pct.¹, sidder de 10 pct. mest formuende danskere f.eks. på en større andel end de 10 pct. mest formuende briter, canadiere, australiere og finner gør i deres respektive hjemlande.⁷

Årsagerne til den stigende ulighed peger i retning af, at mulighedsuligheden i samfundet er under pres. Ifølge De Økonomiske Råd har kapitalindkomster spillet en stadigt større rolle for uligheden i Danmark siden 1994, fordi kapitalindkomsterne i udpræget grad er koncentreret i toppen af indkomstfordelingen og har tegnet sig en voksende andel af samfundets samlede indkomster, særligt efter finanskrisen.⁸ Hvis stadigt færre mennesker kan blive stadigt rigere på arbejdsfrie

¹ Den øverste decils formueandel i Balestra & Tonkin (2018) er konsistent med andre nationale opgørelser over formuefordelingen inkl. pensionsformuer, f.eks. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2017) *Halvdelen af befolkningen sidder på 5 pct. af formuerne i Danmark*. I andre globale formueopgørelser, der medregner private pensionsformuer, f.eks. Credit Suisse *Global Wealth Databook 2018*, opgøres Danmarks øverste decils formueandel til 66 pct., hvilket placerer den danske formueulighed til den høje side blandt OECD-lande.

gevinster såsom arv, bolig og finansiel spekulation, truer det den sociale mobilitet og vores lige muligheder i det danske samfund.

Den stigende ulighed udspringer i langt overvejende grad fra politiske beslutninger vedtaget af tidligere og nuværende borgerlige regeringer. En række skattereformer gennemført siden 2001 har givet den rigeste procent en samlet årlig gevinst på 95.000 kr. i gennemsnit, og de øvrige 9 procent i den øverste indkomstdecil godt 35.000 kr.⁹ Den gradvise afvikling af mellemskatten under skiftende VK-regeringer i løbet af 2000'erne og den endelige afskaffelse med "Rødvinsreformen" i 2009 har givet den absolut største gevinst til de rigeste.¹⁰ Det var også borgerlige flertal, der vedtog målrettede skattelettelser for de rigeste i samfundet, da de sænkede kapitalbeskatningen i både 2009 og 2010, hvilket har været en af de væsentligste årsager til den stigende ulighed efter finanskrisen.¹¹

I tillæg til den stigende ulighed, er velfærden og kvaliteten af de offentlige services under et voksende pres. Demografiske ændringer betinger, at vi står over for et øget finansieringsbehov i forhold til den offentlige velfærd. Danmarks Statistik fremskriver, at der vil være omkring 140.000 flere ældre i aldersgruppen 65+ i år 2025 i forhold til 2018. Det samme gælder i den anden ende af aldersspektret, hvor forventningen er, at der vil være cirka 46.000 flere børn i alderen 0-4 år i 2025 end i 2018.¹² Hvis det offentlige forbrug skal følge med dette demografiske træk, skal det offentlige forbrug ifølge Finansministeriet stige med mindst 0,65 pct. årligt.¹³ Skal det offentlige forbrug oveni demografien følge med i velstands- og kvalitetsudviklingen i resten af samfundet, fx nye produkter, ny medicin o.l., altså det såkaldte fulde demografiske træk, skal det derimod stige med mindst 1,1 pct. om året ifølge Finansministeriets vurdering.^{14 15}

Mange borgere oplever allerede nu, at de offentlige velfærdsydelser er forringet. Et lille flertal af danskerne mener, at den offentlige sektor kun i nogen eller mindre grad er i stand til at levere gode ydelser inden for syv af de vigtigste velfærdsområder, og et markant flertal er usikre på den offentlige sektors evne til at levere en værdig alderdom.¹⁶ Regeringens seneste finanslov trækker i retning af en yderligere forringelse af de offentlige ydelser, fordi den lægger op til en stigning i det offentlige forbrug, der ikke modsvarer minimumskravet for at følge det demografiske træk.¹⁷ Hvis forringelserne af de offentlige serviceydelser fortsætter, mens uligheden fortsat stiger, sætter det opbakningen til velfærdssamfundet og den sociale sammenhængskraft, som har været fundamentet for dets etablering og udbygning, på spil.

Der er med andre ord et stort og voksende behov for progressive løsninger, som på en og samme tid sikrer en mere solidarisk finansiering og fremtidssikring af velfærden og samtidig bryder tendensen omkring stigende ulighed i Danmark. Denne rapport rummer en række forslag, der kan bidrage til netop det. Forslagene er inddelt tre emner:

- 1) Øget beskatning af arbejdsfrie indtægter
- 2) Sanering af skattesubsidier til erhvervslivet
- 3) Nationale og internationale initiativer for en mere effektiv beskatning af virksomheder

ØGET BESKATNING AF ARBEJDSFRIE INDTÆGTER

1) INDFØR AKTIEINDKOMST I TOPSKATTEGRUNDLAGET

Kapitalindkomsterne i Danmark har efter finanskrisen tegnet sig for en stadig større andel af den samlede indkomst i samfundet.¹⁸ Det har ydet et væsentligt bidrag til den stigende ulighed i samlede indkomster, fordi det særligt er personer i toppen af indkomstfordelingen, der har store kapitalindkomster.¹⁹ Stigningen i kapitalindkomster skyldes især, at aktieindkomsterne er steget mere end den disponible indkomst.²⁰

I Danmark er ejerskabet over og handlen med aktier og værdipapirer koncentreret i toppen af indkomstfordelingen. Kun hver fjerde lønmodtager i Danmark har aktier, og blandt de klassiske LO-fag er andelen markant mindre.²¹ Tilsammen sidder danskere i de to øverste indkomstdeciler på mere end fire gange så mange aktier som resten af befolkningen.²² Den ulige fordeling af aktieejerskabet skal ses op i mod, at aktieindkomst aktuelt beskattes lempeligere end arbejdsindkomst. I 2019 bliver aktieindkomst beskattet ved en sats på 27 pct. af de første 54.000 kr., mens al aktieindkomst over denne progressionsgrænse beskattes ved en sats på 42 pct.²³

Når aktieindkomst aktuelt beskattes lempeligere end arbejdsindkomst, skaber det først og fremmest en skattemæssig skævvridning mellem arbejdsfrie gevinster og produktivt arbejde, som altså videre er en trædesten for den stigende ulighed i Danmark, fordi ejerskabet over aktier og værdipapirer er meget ulige fordelt.

Regeringens aftale om erhvervs- og iværksætterinitiativer fra 2017 havde bl.a. til formål at udbrede ejerskabet af aktier og styrke aktiekulturen i Danmark. Aftalen indeholder dog skattelettelser, der aktuelt har meget store fordelingsimplikationer, fordi de i høj grad kommer de i forvejen mest velstående til gode.²⁴ Der er derudover sået tvivl om, hvorvidt de øvrige tiltag i aftalen rent faktisk vil opnå det tilsigtede formål om at udbrede ejerskabet af aktier. Revisionsvirksomheden BDO har vurderet, at den nye model for aktiesparekontoen primært vil blive taget i brug af og være til gavn for velhavende aktionærer med store investerede formuer, som nu ville kunne disponeres på en aktiesparekonto, hvor afkastet vil blive beskattet ved 17 pct., en væsentligt lavere sats end vanligt.²⁵

Det samme gælder forslaget om at forbedre virksomhedernes muligheder for at aflønne medarbejdere med aktier i erhvervs- og iværksætteraftalen. Om end forslaget giver mulighed for, at virksomheder kan udbetale op mod 50 pct. af medarbejdernes løn som medarbejderaktier, så er det reelt blot en skattenedsættelse for de pågældende medarbejdere, som bliver større, jo højere lønindkomsten er. Aktuelt er det fortrinsvis topledere og ansatte med høje indkomster, der aflønnes i medarbejderaktier.²⁶ Dermed vil dette forslag i praksis være en skatterabat, som primært kommer den øverste indkomstgruppe til gode.

Når aktieindkomsterne i de seneste år er steget mere end de disponible indkomster, skyldes det især, at det danske aktiemarked har klaret sig godt over en længere periode. Selvom det danske aktiemarked oplevede et fald i 2018, blev værdien af danske aktier mere end fordoblet fra 2012 til

2017.²⁷ Den langsigtede tendens er altså, at værdien af danske aktier er steget mere end væksten i bruttonationalproduktet. Hvis denne langsigtede tendens fortsætter, mens ejerskabet over aktier forbliver koncentreret i toppen af indkomstfordelingen, og de nuværende regler for beskatning af aktier ikke ændres, vil det yderligere øge kapitalindkomsternes andel af den samlede indkomst, og dermed også uligheden. Med henblik på at begrænse den ulighed, som kommer fra aktieindkomster, men samtidig bevare incitament for lav- og middelindkomstgrupper til at erhverve sig aktier i fx deres arbejdsplads, kan man øge aktieindkomstbeskatning for højindkomstgrupper.

Derfor foreslås følgende:

- **En proportional aktieindkomstbeskatning på 27 pct., som medregnes i topskattegrundlaget:** Progressionsgrænsen for aktieindkomst på 54.000 kr. afskaffes og i stedet lægges al aktieindkomst til topskattegrundlaget. Det betyder, at topskatteydere vil komme til at betale 42 pct. i skat af hele aktieindkomsten (svarende til 27 pct. i aktieindkomstskat samt 15 pct. i topskat), mens ikke-topskattepligtiges aktieindkomst beskattes med 27 pct. Imidlertid kan der i nogle tilfælde, afhængigt af den gældende kommuneskatteprocent, ske ændringer i den marginale beskatning af aktieindkomst som følge af det skrå skatteloft. Det skønnes, at forslaget vil medføre et merprovenu på ca. 180 mio. kr. efter tilbageløb og adfærd.²⁸

2) AFSKAF BUNDFRADRAGET OG DET SÆRLIGE SKATTELOFT PÅ KAPITALINDKOMST

Den franske økonom Thomas Piketty har vist, at en væsentlig del af den stigende ulighed i vestlige samfund kan forklares ved fordelingen mellem kapital og arbejde, og hvordan kapitalindkomsten fordeles. Piketty identificerede den historiske tendens, at formuer, og dermed kapitalindkomster, er vokset kraftigere end arbejdsindkomst, og forudsagde, at denne tendens vil fortsætte ind i fremtiden.²⁹ Som tidligere nævnt er kapitalindkomsternes andel af den samlede indkomst i det danske samfund steget efter finanskrisen, hvilket har bidraget til at øge uligheden, fordi kapitalindkomsterne i udpræget grad er koncentreret i toppen af indkomstfordelingen.³⁰

Stigningen i kapitalindkomsternes andel efter finanskrisen skal ses op i mod, at den daværende VK-regering, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance gennemførte aftaler i perioden, som sænkede kapitalbeskatningen. I 2009 indgik VK-regeringen og Dansk Folkeparti en aftale om en skattereform, der sænkede skatteloftet fra 59 pct. til 51,5 pct. fra og med 2010, sænkede skattesatsen på positiv nettokapitalindkomst fra 59,7 pct. til 52,2 pct. (inkl. kirkeskat) og indførte et bundfradrag på 80.000 kr. for gifte par (40.000 kr. for enlige) for indregning af positiv nettokapitalindkomst i topskattegrundlaget.³¹ I 2010 gennemførte VK-regeringen, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance endnu en aftale, som etablerede et særskilt skatteloft for positiv nettokapitalindkomst og gradvist sænkede beskatningen fra maksimalt 51,5 pct. i 2010 til 42 pct. i 2014.³²

Det særskilte skatteloft for kapitalindkomst sikrer altså, at kapitalindkomst ikke kan beskattes højere end 42 pct. Skatteloftet over personindkomst er til sammenligning på 52,05 pct. i 2019, hvilket

medfører, at lønindkomst ikke kan beskattes over dette niveau.³³ Fordi kapitalindkomsterne både var og fortsat er meget ulige fordelt, har både bundfradraget og det særlige skrå skatteloft for positiv nettokapitalindkomst i praksis været en målrettet skattelettelse til de mest velhavende i samfundet. Beskatningen af positiv kapitalindkomst for topskatteydere var inden indførslen af bundfradraget og det særlige skatteloft en af de mest omfordelende skatter overhovedet.³⁴ De to aftaler indgået i blå blok, navnlig de to førnævnte tiltag, er med andre ord en vigtig del af forklaringen på den stigende ulighed i Danmark.

Eftersom fordelingen af formuer, og dermed kapitalindkomster, er mere ulige end fordelingen af arbejdsindkomster, vil en fortsat lempeligere beskatning af kapitalindkomster i forhold til arbejdsindkomster trække i retning af en yderligere stigning i uligheden.^{35 36} Den lempeligere beskatning af kapitalindkomster er videre en særlig begunstigelse af individer med meget store formuer, fordi afkastgraden generelt er større på store end på små formuer.³⁷

Med henblik på at adressere den aktuelt stigende ulighed og forebygge en situation, hvor arbejdsfrie indtægter bliver mere afgørende for individets indplacering i indkomstfordelingen, foreslås derfor følgende:

- **Afskaffelse af det særlige skatteloft og bundfradraget i topskattegrundlaget for positiv nettokapitalindkomst:** Det særlige skatteloft for positive kapitalindkomster på 42 pct. afskaffes sammen med bundfradraget på 44.800 kr. for indregning af positiv nettokapitalindkomst i topskattegrundlaget. Positive kapitalindkomster vil dermed indgå fuldt i topskattegrundlaget og være omfattet af skatteloftet på 52,05 pct. Derved føres reglerne for kapitalbeskatning tilbage til 2010-niveau. Det skønnes, at afskaffelsen af disse to beskatningsregler vil medføre et merprovenu på ca. 590 mio. kr. efter tilbageløb og adfærd.³⁸

3) GENINDFØR EN FORMUESKAT

Danmark har en relativt høj formueulighed sammenlignet med øvrige OECD-lande. Ser man bort fra arbejdsmarkedspensioner, har Danmark den tredjehøjeste formueulighed blandt OECD-landene - selv hvis man medregner arbejdsmarkedspensioner, sidder de 10 pct. mest formuende danskere stadig på en større andel end 10 pct. mest formuende briter, canadiere, australiere og finner gør i deres respektive hjemlande.³⁹ Arbejderbevægelsens Erhvervsråd opgørelse af den danske formuefordeling inkl. pensionsformue viser, at mens halvdelen af befolkningen ejer knap 5 pct. af den samlede formuemasse (inkl. pensionsformue), ejer de 10 pct. af danskerne med de største formuer knap halvdelen af den samlede formuemasse, nærmere bestemt 47,3 pct.⁴⁰ Opgørelsen viser samtidig, at formueandelen for de 10 pct. mest formuende er godt 60 pct., hvis man i stedet opgør formuefordelingen ekskl. pensionsformue.^{41 42} Begge estimater er konsistente med estimater fra OECD.⁴³

Samtidig tyder udviklingen på, at formueuligheden og den øgede koncentration omkring den absolutte top kan være selvforstærkende for yderligere stigninger i uligheden. For de første har

højt lønede i første omgang bedre mulighed for at spare op, og en højere opsparing giver i sig selv bedre mulighed for at investere.⁴⁴ For det andet er afkastgraden generelt højere for store formuer end for små formuer, hvilket med tiden risikerer at forstærke formuekoncentrationen.⁴⁵ Hvis man vil fastholde Danmark som et lige samfund, er der altså grund til at adressere formueuligheden.

I Danmark har vi indrettet beskatningen af arbejdsindkomster progressivt, hvilket er med til at fremme social og økonomisk lighed. Til gengæld beskatter vi kun formue i et begrænset omfang, om end formue er langt mere ulige fordelt end indkomst. I dag betales der skat af det løbende afkast, men ikke af den egentlige formuebeholdning. Ifølge OECD er beskatning af kapitalindkomst alene næppe tilstrækkeligt til at reducere og inddæmme formueuligheden.⁴⁶ Hvis vi ønsker et progressivt skattesystem, der reducerer uligheden i samfundet – særligt hvor den er størst – kan en genindførelse af formueskatten målrettet de største formuer være et relevant instrument.

Selvom formueskatten har vundet større tilslutning i de senere år, er den ikke noget nyt fænomen. Den var et udbredt skatteværktøj frem til årtusindeskiftet, men i dag findes den kun i tre lande inden for OECD: Norge, Spanien og Schweiz.⁴⁷ Dette til trods for, at formueuligheden er globalt problem, og i langt de fleste lande er større end indkomstiligheden.⁴⁸ Ideelt set bør formueskatten indrettes på et europæisk eller globalt plan, som økonomen Thomas Piketty oprindeligt foreslog det i *Kapitalen i det 21. århundrede*, og senest sammen med en række økonomer i et nyt manifest for Europa.⁴⁹ ⁵⁰ Dette vil først og fremmest adressere, at formueulighed er et internationalt problem og samtidig reducere risikoen for kapitalflugt, skatteunddragelse og -undgåelse.

En europæisk eller global formueskat har dog aktuelt lange udsigter. Hvis man vil gøre sig bestræbelser på at bryde formueuligheden og den øgede koncentration her og nu, kan man overveje en national løsning. Følgende model kunne overvejes for genindførelsen af formueskatten i Danmark:

- **En formueskat på 0,5 pct. af al nettoformue, der overstiger 5 mio. kr.:** For at reducere risikoen for kapitalflugt bør formueskatten indrettes sådan, at den kan betragtes som lempelig i forhold til de øvrige OECD-lande og den tidligere formueskat i Danmark. Det betyder, at formueskatten bør have en lav skattesats og en høj bundgrænse i et komparativt perspektiv. En høj bundgrænse vil samtidig sikre, at det kun er de allerstørste formuer, der rammes. Den tidligere formueskat i Danmark var på én pct. af formuer over 1,5 mio. kr. I Norge beskattes al nettokapital, der overstiger 1,15 mio. kr. med 0,85 pct.⁵¹ I Spanien afhænger skattesatsen af den enkelte region, og kan variere fra 0,2 til 2,5 pct. af globale aktiver over 5,2 mio. kr. og boligformue over 2,25 mio. kr. Og i Schweiz beskattes alle formuer over 500.000 kr. mellem 0,110 pct. og 0,657 pct. afhængigt af den enkelte delstat.⁵²
 - **Et bredt skattegrundlag, der ikke tilskynder skattespekulation:** Formueskatten bør udformes således, at den rammer bredest muligt og medtager flest mulige formueformer med så få undtagelser som muligt. En bred skattebase reducerer ”hullerne” i skattegrundlaget, som formuer kan flyttes til for at undgå beskatning. Det vil derfor være relevant at opkræve formueskatten ud fra al nettoformue,

herunder reale aktiver (fx ejerboliger, andelsboliger og bil), finansielle formuer (fx obligationer, aktier og bankindeståender) og indestående under virksomhedsordningen, modregnet gæld. Pensionsformue er dog undtaget i dette forslag.

➤ **Gode betingelser for at opgøre det samlede formuegrundlag:**

Skattemyndighederne får i forvejen oplysninger om de vigtigste formueelementer såsom fast ejendom, aktier, obligationer og indestående i banker. Der vil være brug for vurderinger af personligt ejede virksomheder o.lign., biler, lystbåde, dyr kunst, smykker og antikviteter, men her kan man i vidt omfang støtte sig til forsikringssummer. Disse opgørelser vil kun være relevante for de forholdsvis få danskere, der kandiderer til at have en formue over 5 mio. kr. For genstande som malerier og smykker bør der ses bort fra mindre beholdninger.

4) ET OPGØR MED GENERATIONSOVERDRAGET VELSTAND

Den store formueulighed i Danmark skyldes i høj grad, at formuer går i arv gennem generationer. Når formuerne gives videre igennem gaver, afgiftsfri arveforskud og arv medfører det, at samfundets formuemasse over tid koncentrerer sig på stadig færre, velhavende familiers hænder. Det giver gode livsbetingelser for dem, der vokser op med velhavende forældre, og mindre gode betingelser for dem, der ikke gør. I et samfund der arbejder for at skabe lige muligheder i livet, bør de muligheder ikke afhænge af forhold, individet ikke selv er herre over – såsom arbejdsfrie gevinster på baggrund af forældres velstand. Det skal kunne betale sig at arbejde – individets indplacering i indkomst- og formuefordelingen bør afhænge af talent, hårdt arbejde og ambitioner, ikke familiært ophav. Hvis man tager ambitionen om at sikre lige muligheder seriøst, er det nødvendigt at tage et opgør med generationsoverdraget velstand.

En analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har vist, at det kun er de knap 40 pct. rigeste danskere, der efterlader sig en nettoformue over bundgrænsen på 295.300 kr. over hvilken, man skal betale arveafgift for det overstigende beløb. Samtidig har de, der arver de største formuer i forvejen de højeste indkomster og formuer, mens de, der står til at modtage den mindste arv (i langt de fleste tilfælde en nettogæld), modsat har de laveste indkomster og opsparinger.⁵³ Det vidner om, at arv bidrager til at opretholde en skæv formuefordeling, og dermed også at reproducere formueulighed igennem generationer.

Dette forhold understøttes af flere nylige studier, der har vist, at formuemobiliteten mellem generationer er væsentlig lavere end indkomstmobiliteten.⁵⁴ Et dansk studie har vist, at det ikke kun er arv i forbindelse med dødsfald, der er skyld i dette; arv i form af gaver og overførsler i løbet af livet spiller også en væsentlig rolle.⁵⁵ Med andre ord er generationsoverdraget velstand – både i form af arv og gaver – af væsentlig betydning for fordelingen af muligheder i samfundet.

26 ud af 35 OECD-lande har i dag skatter på arv, gaver og formueoverførsel (Australien, Østrig, Canada, Tjekkiet, New Zealand, Norge, Portugal, Sverige og Ukraine er undtagelserne).⁵⁶ Måden hvorpå arveskatten er indrettet i de forskellige lande varierer i grad af progressivitet, fordelingen af

arveklasser, skattesats og bundfradragsbeløbet.^{57 58} Den danske boafgift er forholdsvist simpelt opbygget komparativt set med to forskellige arveklasser med dertilhørende forskellige skattesatser og et fælles bundfradrag.

Derudover flugter den danske afgiftssats rimelig godt med det normale niveau i de øvrige OECD-lande, der har en boafgift eller anden form for arvebeskatning, hvor satsen ligger omkring 15-20 pct. Dog er den danske beløbsgrænse for bundfradraget komparativt set lav, ligesom vi er et af få lande, der ikke har indrettet vores arvebeskatning progressivt. Hvis man vil sikre, at arveafgiften i stigende omfang falder på de, der arver store formuer, kan det være fornuftigt også at indrette den danske arvebeskatning progressivt, som resten af det danske skattesystem. I de OECD-lande som har indrettet arveafgiften progressivt, ligger topsatsen for store formuer på alt fra 10 pct. og op til 55 pct., når det er ægtefælle, børn eller forældre, der arver.⁵⁹

Foruden at sikre en mere jævn spilleplade mellem børn af velstående og mindre velstående familier, er bo- og arveafgiften en af de mindst forvridende skatter i forhold til udbuddet af arbejdskraft, sammenlignet med fx indkomsts-katten og selskabsskatten.⁶⁰ Faktisk viser studier fra Tyskland, at stigninger i arvebeskatningen kan påvirke fremtidige arvingers arbejdsudbud positivt - selv hos de, som ikke ender med at arve noget.⁶¹ Omvendt peger både amerikanske studier og et studie fra den europæiske centralbank på, at store nedarvede formuer reducerer arbejdsmarkedsdeltagelsen blandt arvinger.^{62 63} Samtidig er der ikke entydige tegn på, at arvebeskatning reducerer opsparing.^{64 65}

Hvor kapital- og formuebeskatning normalvis er udfordret af ufuldstændige opgørelser og kapitalmobilitet, er boopgørelsen i forbindelse med arv et af de tidspunkter, hvor nettoformuen opgøres relativt udtømmende og informationsgrundlaget for beskatningen derfor er bedst. For at inddæmme den reproduktion af formueulighed, som generationsoverdraget velstand bidrager til, og styrke mulighedsligheden på tværs af generationer, kunne man foretage følgende ændringer af den nuværende bo- og gaveafgift:

- **En progressiv bo- og gaveafgift:** Den nuværende arve- og boafgift indrettes mere progressivt, så den i højere grad begrænser reproduktion af formueulighed. Det kan gøres ved 1) at hæve det nuværende bundfradrag på 295.300 kr. til 500.000 kr. og 2) at indføre et progressionstrin, så boer over 2 mio. kr. beskattes med ekstra 15 pct. Disse ændringer skal sikre, at de mindste formuer undtages for beskatning, mens de største formuer samtidig beskattes hårdere - dog stadig ved en sats, der ligger i midten af spændet mellem topsatser blandt OECD-lande med en progressiv bo- og arveafgift.
 - Derudover foreslås det, at den nuværende lempelse af boafgiften ved overdragelse af virksomheder til arvinger, der opfylder betingelserne for succession, tilbagerulles. Den lavere boafgift vil skabe et hul i skattegrundlaget, som kan tilskynde skattespekulation og giver derudover uforholdsmæssig stor skattemæssig belønning til virksomheder, der i forvejen nyder godt af betydelige skattemæssige fordele. For at undgå likviditetsbelastninger blandt nedarvede familievirksomheder

gives der mulighed for, at boafgiften vedrørende familievirksomheder kan betales i form af aktier eller anparter.

- For at undgå likviditetsbelastninger for privatpersoner gives der mulighed for, at boafgiften vedrørende fast ejendom kan indefryses som en offentlig prioritet i ejendommen. Dermed vil arvinger ikke være tvunget til at sælge fx familiens sommerhus, fordi de ikke kan få refinansieret et realkredit- eller banklån.
- Såfremt den afdøde ønsker at give hele eller en del af sin arv til et velgørende formål, men ikke har nået at få skrevet dette ind i sit testamente, inden personen er afdøet ved døden, skal dette kunne ske afgiftsfrit, hvis arvingerne træffer beslutning herom. I dag kan man kun støtte velgørende organisationer afgiftsfrit, hvis dette sker testamentarisk, men det er ikke alle, som når at få udformet et testamente.
- **Sanering af regler for afgiftsfri gaver og arveforskud:** For at forbygge undgåelse af den progressive arveafgift, hvor arv i stedet gives på forskud i form af skattefrie gaver over en årrække, er det nødvendigt at beskatte formueoverførsler, uanset om gaven overdrages før eller efter afsenderens død. Derfor foreslås det, at det nuværende bundfradrag for afgiftsfri gaver til afkom, stedbørn og deres afkom, afdødt barns eller stedbarns ægtefælle og forældre, samt stedforældre og bedsteforældre sænkes fra 65.700 kr. til 25.000 kr.

Der findes dog flere måder, hvorpå penge kan bruges, så de *praktisk talt* kan betragtes som gaver, uden det involverer direkte pengeoverførsler. En sådan indirekte formueoverførsel kan eksempelvis ske ved familieoverdragelse af fast ejendom, hvor det er muligt at opnå en skatterabat i form af den såkaldte 15-procentregel.

15-procentreglen – eller den administrative praksis, der muliggør den – stammer fra Skatteministeriets ”værdiansættelsescirkulære” fra 1982. I medfør af cirkulæret kan en overdragelse af fast ejendom indenfor gaveafgiftskredsen ske til den seneste offentlige ejendomsvurdering med fradrag af 15 pct.⁶⁶ Denne regel baner med andre ord vejen for, at man kan overdrage betydelige ejendomsværdier til den nærmeste familie uden at blive gavebeskattet. Eftersom de offentlige ejendomsvurderinger i forvejen er meget lave i forhold til de faktiske markedspriser, fører 15-procentreglen betydelige skattemæssige fordele med sig for de, der i forvejen har fast ejendom eller råd til at erhverve sig det. 15-procentreglen gælder generelt ved familieoverdragelse af sommerhuse, helårsboliger og landbrugsejendomme mv., men har de seneste år blandt andet været anvendt i forbindelse med salg af forældre købte lejligheder fra forældre til barn.

I 2016 var omkring 10.000 ejerlejligheder forældre købte, og det er særligt i de store byer, Aarhus og København, at fænomenet er udbredt. Ifølge Danmarks Statistik har forældre købere både betragteligt højere indkomst og større formuer end resten af befolkningen.⁶⁷ Når forældrene kan sælge lejligheden til deres børn til 15 pct. under den aktuelt lave offentlige ejendomsvurdering, fungerer 15-procentreglen i praksis som et skattefrit arveforskud og en skattemæssig begunstiggelse af familier, der ligger over gennemsnittet i indkomst- og formuefordelingen.

Derfor kunne man foreslå følgende:

- **Afskaf 15-procentreglen:** 15-procentreglen afskaffes, og muligheden for at bruge virksomhedsordningen til at generationsoverdrage formue og velstand indsnævres. Forslaget skal fjerne den skattemæssige begunstigelse ved familieoverdragelse af fast ejendom, som har vundet særlig udbredelse ved forældrekøb.

SANERING AF SKATTESUBSIDIER TIL ERHVERVSLIVET

Den samlede erhvervsfremme og støtte i Danmark beløber sig til i alt ca. 25,9 mia. kr. om året i direkte og indirekte støtte. Måltrettet erhvervsstøtte kan overordnet set bidrage til at understøtte positive samfundsudviklinger, som have været svære at realisere på rene markedsvilkår. F.eks. modtager området for grøn omstilling 55 pct. af den samlede erhvervsfremme og støtte, ligesom at området for innovation og iværksætteri modtager 15 pct.⁶⁸ Dermed er en stor del af støtten fast forankret i ønsket om at fremme områder med fokus på vedvarende energi, økologi, uddannelse, mv.

Dog medvirker en flere forhold til, at det også er relevant at se på muligheden for at sanere forskellige støtteordninger til erhvervslivet. For det første begunstiger erhvervsstøtten nogle specifikke hverv, mens andre må klare sig selv, hvilket kan skabe markedsforstyrrelser. For det andet mangler der viden om nettoeffekterne af erhvervsstøtten – om udgifterne står mål med gevinsterne. De Økonomiske Råd fastslår, at der er en betydelig risiko for, at erhvervsstøtten i praksis bidrager til at holde kunstigt liv i ellers uproduktive brancher.⁶⁹ Det er ikke til gavn for erhvervslivet eller samfundet som hele. For det tredje kan erhvervsstøtten tilskynde såkaldt *rent seeking*, dvs. at virksomheder anvender ressourcer på at opnå offentlige tilskud i stedet for at bruge dem på at øge produktionen i virksomheden.⁷⁰

Derudover udgør den samlede erhvervsfremme og støtte et forholdsvist stort beløb, som kræver finansiering via skattesystemet, finansloven eller PSO-systemet. Med beslutningen om en gradvis afskaffelse af PSO-systemet frem mod 2022 er der opstået et behov for at finde finansiering til støtten andetsteds fra, hvilket delvist er sket ved at hæve bundskatten. Det betyder i praksis, at de laveste indkomstgrupper betaler for opretholdelsen af en lang række støtteordninger til erhvervslivet, hvoraf flere kan være forældede eller have udlevet deres formål.

Derfor er det relevant at granske den samlede erhvervsfremme og -støtte – direkte såvel som indirekte – med henblik på at rydde ud i hæmmende og omkostningstunge støtteordninger, som i store træk er skatteyderbetalte.

5) RYD UD I FORÆLDEDE LANDBRUGSSUBSIDIER

En stor del af erhvervsstøtten går enten direkte eller indirekte til dansk landbrug. I 2018 modtog dansk landbrug knap 10 mia. kr. i forskellige støtte- og tilskudsordninger, hvoraf langt størstedelen af støtte kom direkte gennem EU's støtteordninger.⁷¹ Det svarer til over en kvart million per landbrugsbedrift om året. En støtte af det omfang rummer nogle iboende uhensigtsmæssigheder.

For det første opretholder det produktionen i et omfang, hvor den ikke er effektiv. For det andet bidrager landbrugsstøtten også til at opretholde jordpriserne på et kunstigt højt niveau.⁷² For det tredje er landbrugsstøtten ultimativt en ordning, der betales af almindelige borgere igennem enten højere skatter eller højere fødevarerpriser. Landbrugsstøtten kan derfor være en af de støtteordninger, der er fornuftig at sanere.

To af måderne hvorpå landbruget modtager indirekte dansk landbrugsstøtte, er knyttet til deres jordejerskab via ”bondegårdsreglen” og den lavere grundskyldspromille for landbrugsbedrifter. Hvis disse to regler afskaffes, kan det alene give op mod 2 mia. ekstra i årligt provenu.

”Bondegårdsreglen” implicerer, at grundværdien af landbrugsjord fastsættes kunstigt lavere end handelsværdien. Reglen er ifølge Skatteministeriet ikke ændret siden 1922 og er derfor reelt forældet.⁷³ Det betinger et betydeligt mismatch mellem grundværdien som fastsat efter vurderingsloven og det handelspriseniveau, som fremgår af udbud på landbrugsejendomme og – arealer. Derudover er landbrugets grundskyldspromille politisk fastsat betydeligt lavere end for andre ejendomme. Helt konkret opkræves grundskyld fra landbrugsbedrifter med en promille, der er aktuelt er 14,8 promille lavere end den grundskyldspromille, som fastsættes af kommunalbestyrelsen.⁷⁴

Det er altså to indirekte skattesubsidier, som tilgodeser jordejere, der forvalter en fælles ressource, hvis værdistigninger i vid udstrækning er samfundsskabte igennem investeringer i fx infrastruktur. Derudover er der god grund til at forvente, at disse indirekte skattesubsidier, som andre former for skattebegunstigelse af jordbesiddelse, har kapitaliseret sig i højere jordpriser.⁷⁵ Højere jordpriser som følge af skattesubsidier har været til fordel for de eksisterende landmænd, som har høstet store kapitalgevinster, mens omkostningerne ved anskaffelse af landbrugsjord omvendt er steget for nye og fremtidige købere.⁷⁶ Det betyder også, at en udligning af landbrugets særfordele ved lavere grundskyld og ejendomsvurderinger formentlig – som andre former for beskatning af jord og ejendom – vil kapitalisere sig i lavere anskaffelsesomkostninger i fremtiden.⁷⁷

I en tid hvor flere bedrifter plages af tilbagevendende gældsproblemer, og nye landmænd har svært ved at optage lån til at komme ind på markedet, kan der med andre ord være yderligere fornuft i at udfase nogle af de skatteyderbetalte støtteordninger, der forstyrrer markedsprisen på jord og landbrugsejendomme. På den baggrund kunne man foreslå følgende:

- **Afskaffelse af ”bondegårdsreglen”:** En generel opjustering af vurderingerne af landbrugsejendomme til et niveau, der svarer til de faktiske handelspriser, vil medføre et umiddelbart merprovenu på ca. 1,1 – 1,3 mia.^{78 79}
- **Udligning af landbrugets skattefordel ved den særligt lave grundskyldpromille:** Den samlede udgift til den særligt nedsatte grundskyldspromille skønnedes i 2010 at beløbe sig til minimum 800 mio. årligt.⁸⁰ Eftersom landbrugets rabat på grundskyldspromillen i forhold til den grundskyldspromille, der fastsættes af kommunalbestyrelsen, efterfølgende er vokset fra 9,7 til 14,8 promille, kan provenueffekten ved en udligning forventes at være højere.^{81 82}

6) FJERN AFGIFTSLEMPELSER PÅ FORBRUG AF FOSSILE BRÆNDSLER

Som udgangspunkt skal der betales energiafgift af motorbrændstof, men enkelte sektorer er imidlertid fritaget for at betale afgift på deres brændstofforbrug. Det gælder bl.a. for al erhvervmæssig flytransport i Danmark. Afgiftsfritagelsen fungerer dermed som en støtteordning, der begunstiger et helt specifikt erhverv ved at fritage det for at kompensere for dets egen forurening, som langt de fleste andre sektorer er påkrævet.

Afgiftslemplerne fastholder dermed flydriften i at benytte sig af energiformer, der i høj grad belaster miljøet. De samlede skadesomkostninger for indenrigsluftfarten er opgjort til 21 mio. kr. årligt, hvoraf de største omkostninger er fordelt på kuldioxid og de såkaldte kvælstofilter, som netop udledes af fossile brændsler.⁸³ Ved at fjerne afgiftslempelsen for fossile brændstoffer øges incitamentet for flyselskaberne til at finde alternative energiformer til flytransporten, som er mere miljøvenlige. På den måde kan et forslag om en afgiftslempelse hjælpe en grønnere omstilling på vej.

For at begrænse omfanget af konkurrenceforvridende afgiftslempler for erhvervmæssig flyvning og samtidig skabe et økonomisk incitament til at reducere brændselsforbruget for disse erhverv kunne man foreslå følgende:

- **Afskaffelse af erhvervmæssig flytransports undtagelse for brændstofafgifter på alle indenrigsflyvninger:** Afgiftslemplerne for erhvervmæssig flytransport afskaffes helt på indenrigsflyvninger. Provenuet fra dette forslag kan gå til fremme grønne transportformer.
 - Derudover kunne man indføre en afgift på flyrejser i stil med den svenske model. Der foreslås konkret en afgift på 60 kr. på alle indenrigsflyvninger i Danmark samt flyrejser i Europa. Derudover skal mellemlange destinationer pålægges afgift på 200 kr., mens de interkontinentale flyrejser skal beskattes med en afgift på 400 kr. I alle tilfælde er afgiften for børn det halve, mens hvert ton gods på et transportfly skal have en afgift på 400 kroner. En del af provenuet fra dette forslag kan bruges på billigere færgeafgange til Bornholm og andre, mindre danske øer, hvor færgeruten udgør den eneste forbindelse mellem ø og fastland, samt billigere togtrafik i hele landet.

7) EFTERSYN AF DE ERHVERVSDRIVENDE FONDE

En fond anses som erhvervsdrivende, hvis den driver erhvervmæssig virksomhed eller har bestemmende indflydelse over et selskab, der driver erhvervmæssig virksomhed. I Danmark har vi sikret en række skattemæssige fordele for de erhvervsdrivende fonde, der gør fondskonstruktionen til en attraktiv ejerskabsform. Det omfatter bl.a. den såkaldte transparensregel, som giver fondsejede selskaber mulighed for at undgå beskatning af en ellers skattepligtig indkomst, hvis indkomsten overføres til fonden og derefter uddeles eller hensættes til almenvælgørende formål eller på anden måde almennyttige formål.⁸⁴

Fondskonstruktionen har sine klare fordele i Danmark, hvor den har været med til at fastholde arbejdspladser i landet, tilskynde selskaberne til at tænke langsigtet og støtte vigtige samfundsmæssige aktiviteter. Efter afskaffelsen af det officielle fondsregister i 1992 har der dog manglet generel transparens om de danske fonde og deres uddelinger. Dette gør det svært at vurdere om, og i så fald i hvilket omfang, fondene reelt lever op til deres forpligtelser og bidrager til almennyttigheden.

Ifølge skøn fra Skatteministeriet findes der i alt ca. 5.500 fonde i Danmark, hvoraf knap 1.400 er erhvervsdrivende.⁸⁵ Skatteministeriet skønner derudover, at de erhvervsdrivende fonde alene sidder på en samlet egenkapital på ca. 430 mia. kr. – en stigning på næsten 200 mia. kr. i forhold til 2007. Dette svarer næsten til en fordobling, hvilket kan hænge sammen med de skattemæssigt favorable vilkår for de erhvervsdrivende fonde. Om end de samlede udbetalinger fra de erhvervsdrivende fondes til almennyttige formål er steget de seneste år, så synes der at være en ubalance mellem, hvor meget fondene sparer op, og hvor meget de uddeler. Ifølge Danmarks Statistik udbetalte de erhvervsdrivende fonde knap 5,5 mia. kr. i 2016 og 6,8 mia. kr. i 2017.⁸⁶

De erhvervsdrivende fonde ledes af bestyrelser, og det er derfor også fondsbestyrelserne opgave at sikre, at uddeling fra fonden sker til de i vedtægterne fastsatte almennyttige formål. For at en erhvervsdrivende fond uvildigt og upartisk kan varetage fondens formål, bør fondsledelsen være uafhængig af stifteren. En rapport udgivet af konsulenthuset Deloitte fra 2017 har imidlertid vist, at dette ikke efterleves i alle tilfælde. I rapporten fremgår det af en stikprøveundersøgelse blandt de erhvervsdrivende fonde, at det kun er i 54 pct. af fondsbestyrelserne, at over halvdelen af bestyrelsesmedlemmerne kan betegnes som uafhængige. Mere bemærkelsesværdigt er det, at ingen af bestyrelsesmedlemmerne anses for uafhængige i 14 pct. af fondsbestyrelserne.⁸⁷ Dette er til trods for, at det af de fondsretlige grundsætninger gælder, at fonde skal have en ledelse, som er uafhængig af stifteren. Ligeledes anbefales det af komitéen for god fondsledelse, at en passende del af en fonds bestyrelsesmedlemmer er uafhængige, hvilket eksempelvis svarer til en tredjedel af medlemmerne i en bestyrelse med samlet 9 medlemmer.⁸⁸

Når de erhvervsdrivende fonde kan skattefritages for deres uddelinger, betyder det i praksis, at de penge, som under normale omstændigheder ville være betalt i selskabsskat og gennem staten uddelt til væsentlige samfundsopgaver, i stedet afhænger af fondenes gode vilje. Det giver fondene en betydelig magt over, hvilke samfundsopgaver der skal finansieres, og hvilke der ikke skal. En analyse af DEA viser f.eks., at der er sket en betydelig stigning i andelen af universitetsforskning, der er finansieret af private fonde. I samme analyse fremgår det også, at langt størstedelen af støtten går til naturvidenskabelig forskning, mens mindst går til humaniora.⁸⁹ Dette afspejler, at fondene udøver en stor indflydelse på samfundsudviklingen, hvilket i praksis kan føre til en skævvridning, når støtten kun går til bestemte almennyttige formål.

Derfor foreslås følgende:

- **En større transparens omkring erhvervsdrivende fondes uddelinger, hensættelser og formuekonsolidering med henblik på at undgå skattefradrag for aktiviteter i fonde**

uden klare og betydelige almenvelgørende og almennyttige formål: Fondenes skattemæssige fordele og deres aktive rolle i samfundsudviklingen bør sikre en større transparens og kontrol med hvilke samfundsopgaver, der uddeles midler til, end det er tilfældet i dag. Fondenes hastigt voksende formuer indikerer, at der ikke er en passende balance mellem, hvor meget der opspares, og hvor meget der uddeles. Filantropiske uddelinger fra erhvervsdrivende fonde, fondenes regnskaber og kriterierne for almenvelgørende og almennyttige formål skal efterses, og fonde som uddeler for lidt, skal ikke kunne drage fordel af fondenes lempelige skatteregler.

NATIONALE OG INTERNATIONALE INITIATIVER FOR EN MERE EFFEKTIV BESKATNING AF VIRKSOMHEDER

8) REKLAMESKAT SKAL SIKRE, AT TECH-GIGANTERNE BETALER SKAT I EUROPA

De store teknologivirksomheder betaler stort set ikke skat i Europa. Det skyldes i en vis udstrækning, at den nuværende internationale skatteret er indrettet således, at en virksomhed kun er skattepligtig, der hvor den har fast driftssted, og ikke nødvendigvis der hvor dens indtægter genereres. Dermed kan digitale tjenester flytte deres driftssted til lande med lav eller ingen selskabsskat, da deres drift foregår via internettet og ikke afhænger af virksomhedens fysiske tilstedeværelse. Det medfører betydelige skattemæssige fordele for de digitale selskaber. Hvor fysisk etablerede selskaber betaler en gennemsnitlig skat på 23,2 pct. i EU, betaler digitale selskaber kun 9,5 pct.⁹⁰ Det forvrider konkurrencevilkårene mellem fysiske og digitale virksomheder, og bidrager til at erodere skattebasen i de lande, hvor virksomhederne skaber deres omsætning. Det rammer især europæiske lande og virksomheder, fordi alle de store teknologivirksomheder er hjemmehørende i USA.

Tech-virksomhederne er blot første bølge af digitale virksomheder, som grundlæggende udfordrer det internationale system for selskabsbeskatning med helt nye forretningsmodeller. En af de primære indtægtskilder for tech-giganterne, særligt Facebook og Google, men også Amazon, er digitale annoncer.⁹¹ Deres primære værditilbud består i at kunne levere de mest målrettede annoncer til annoncører, der gerne vil nå ud til forskellige forbrugersegmenter. I udformningen af dataprofiler lukrerer tech-giganterne på de personlige data, som brugernes interaktion med virksomhedernes platforme skaber. Brugerdeltagelse og –interaktion udgør altså en væsentlig del af værdiskabelsen i denne type digitale forretningsmodeller.⁹² Virksomhederne drager dermed også fordel af, at staten i et land som Danmark har sikret et generelt højt uddannelsesniveau og stærke digitale kompetencer hos befolkningen.

Tech-giganterne udfordrer altså de gængse selskabsskatte­regler, dels fordi de nemmere kan kanalisere deres overskud igennem lav- eller nulskattel­ande, dels fordi de ikke svarer proportionel skat i europæiske lande for den værdi, som landets borgere skaber ved interaktion med

virksomhedernes platforme. Det har vakt en debat omkring digital beskatning i både EU og flere medlemslande. Kommissionen foreslog oprindeligt at en europæisk skat på 3 pct. af den samlede omsætning for teknologivirksomheder over en vis størrelse, men efter modstand fra bl.a. Danmark, er skattebasen i det fransk-tyske kompromisforslag indsnævret til 3 pct. af al annonceomsætning hos tech-virksomhederne.⁹³ Eftersom skatteafgørelser i EU kræver enstemmighed blandt medlemslandene, har selv kompromisforslaget aktuelt lange udsigter. Forslaget er derudover udfordret af, at netop tech-virksomheder ikke alene kan flytte rundt på deres overskud, men i en vis udstrækning også på deres omsætning – en reklame målrettet Danmark kan være købt og faktureret i nærmest hvilket som helst land.

Ideelt set bør en reklameskat indføres internationalt, fx i EU- eller OECD-regi, men givet de lange udsigter, kan det være nødvendigt at indføre skatten på nationalt niveau i en overgangsperiode. Efter det i første omgang ikke lykkedes EU-Kommissionen at samle opbakning til en europæisk digital skat, har flere lande valgt at gøre nationale tiltag. Ved indgangen til 2019 trådte Frankrigs GAFA-skat (Google, Amazon, Facebook og Apple) i kraft, som ventes at indbringe den franske statskasse 3,75 mia. kr. årligt – og Spanien, Østrig og Storbritannien har alle planer om at følge trop.⁹⁴ Den britiske konservative regering har foreslået, at man med virkning fra april 2020 vil opkræve en skat på 2 pct. af store digitale virksomheders salg i Storbritannien efter en længerevarende offentlig betænkning og høring om beskatning i den digitale økonomi.^{95 96}

Digital beskatning er efterhånden et ret udbredt – en lang række lande verden over har enten allerede indført eller er på vej til at indføre nationale tiltag for at sikre beskatning af digitale virksomheder.⁹⁷ I 2014 indførte Ungarn en "Google-skat", som efter et par justeringer i 2017 og 2018 beskatter årlige annonceomsætninger over 2,3 mio. kr. ved en sats på 7,5 pct.⁹⁸ I 2014 udvidede Sydkorea sin momsbeskatning til også at omfatte salg af digitale tjenester samt salg fra udenlandske virksomheder igennem app stores, som dermed beskattes ved momssatsen på 10 pct.⁹⁹

I 2016 indførte den indiske regering en kildeskat på 6 pct. på alle transaktioner, hvor indiske virksomheder annoncerer på udenlandske hjemmesider såsom Facebook og Google.¹⁰⁰ Senere i år i april i år træder bestemmelsen om "signifikant økonomisk tilstedeværelse" i kraft, en bestemmelse, som vil sikre beskatning af digitale virksomheder, der ikke har fast driftssted i Indien.¹⁰¹ I 2016 indførte Israel tilsvarende definitionen "signifikant digital tilstedeværelse" i sin skattelovgivning med henblik på bedre at kunne beskatte udenlandske virksomheder, der skaber indtjening igennem online transaktioner med israelske forbrugere. I 2018 foretog Slovakiet en lignende ændring med henblik på at beskatte digitale platforme, som medierer transport- og indlogeringstjenester, fx Uber og Booking.com.¹⁰² Derudover er Australien, Chile og Singapore også på vej med nationale tiltag målrettet digitale virksomheder og tjenester.¹⁰³

I løbet af de seneste år har vi altså set en bølge af tiltag, som vil fortsætte ind i den nære fremtid. Danmark kunne med fordel følge trop og sikre, at også digitale virksomheder svarer en proportionel skat for den indtjening, virksomhedernes online interaktioner med danske forbrugere skaber. Danmark er i forvejen et af de lande i verden, hvor der bliver brugt flest penge per internetbruger på

medieannoncer og digitale annoncer i verden.¹⁰⁴ Det totale forbrug på medieannoncer og forskellige former for digitale annoncer i Danmark ventes snart at runde 20 mia. kr.¹⁰⁵

Det europæiske forslag om en skat på 3 pct. af annonceomsætningen nationalt kan dog ikke uden videre overføres til Danmark, fordi omsætningen hos tech-giganternes danske datterselskaber ikke står mål med det reelle annoncesalg. En rapport lavet af PwC på vegne af Danske Medier har tidligere anslået, at Google og Facebook i 2016 solgte annoncer for et samlet beløb på 3,7 mia. i Danmark.¹⁰⁶ I samme år var omsætningen i Google Danmark til sammenligning 209,8 mio. kroner, overskuddet før skat 16,3 mio. kr. og skattebetalingen 3,97 mio. kr.¹⁰⁷ Misforholdet mellem den reelle og den rapporterede omsætning skyldes, at Google fakturerer sine kunder fra et datterselskab i Irland – som også Facebook gør det – hvor omsætningen følgelig registreres. Provenuet fra en skat på virksomhedernes registrerede annonceomsætning i Danmark vil derfor følgelig have en begrænset provenueffekt.

For at inddæmme denne form for skatteundgåelse og sikre et proportionelt skattesvar fra digitale virksomheder for den indtjening, de skaber på ryggen af danske forbrugere, kunne man indføre en af to modeller:

- **Skat på digitale tjenesteydelser solgt til danske virksomheder:** I tråd med det italienske forslag kunne man indføre en model, hvor den danske stat kan opkræve en skat på 3 pct. af omsætningen fra digitale tjenesteydelser solgt til danske virksomheder af firmaer, der har flere end 1.500 transaktioner i Danmark i et givent år – uanset den geografiske placering for firmaets faste driftssted, samt salget og faktureringen af tjenesteydelsen.¹⁰⁸ Skatten målrettes immaterielle digitale tjenesteydelser såsom annoncer og sponsorerede links, mens e-handel til gengæld er undtaget.
- **Reklameskat på al typer af reklame vist i Danmark:** Reklameskatten indrettes som en punktafgift på al slags reklame – trykt, digitalt, TV og i radio - der vises i Danmark. Reklame afgrænses som alt indhold, der betales af et firma med henblik på markedsføring. Satsen kan – i tråd med internationale erfaringer – ligge på 3 pct. af reklamens salgsværdi.
 - I begge tilfælde bør man kompensere danske mediehuse, som vil miste annonceindtægter. En del af provenuet fra reklameskatten bør derfor indgå i en pulje til finansiering af public service og mediestøtte.

9) REDUKTION AF VIRKSOMHEDERS SKATTE- OG MOMSGAB

I Danmark opkræves godt 1.000 mia. kr. i skatter og afgifter hvert år. Opgaven at sikre en korrekt afregning af skatter og afgifter særligt vigtig – dels så hårdtarbejdende danskere hverken betaler mere eller minder i skat end de skal, dels så vi fortsat kan sikre velfærden, samt skabe gode betingelser og livsvilkår for vores fremtidige generationer.

Vores skattevæsen er særdeles effektivt, når det kommer til at indkræve skat fra borgerne. Kun 9 pct. af borgerne indleverer fejlbehæftede skatteangivelser, hvilket i vid udstrækning skyldes, at deres selvangivelse fortrinsvis bygger på indberetninger fra tredjepart.¹⁰⁹ Desværre er regelefterlevelsen ikke lige så stærk hos virksomheder i Danmark. Som det forholder sig lige nu, har

virksomhederne fejl i 58 pct. af alle deres skatteangivelser og 48 pct. i alle deres momsindberetninger.¹¹⁰ Samlet set indleverer virksomhederne altså flere fejlbehæftede end korrekte skatteangivelser. Det er tilmed et problem, der tager til i omfang, da fejlprocenten blandt virksomhedernes skatte- og momsindberetninger uden undtagelse er vokset siden 2006.

Virksomhedernes fejlindberetninger har store provenumæssige konsekvenser. Virksomheder i Danmark betaler hvert år 14,1 mia. kr. mindre i skat og moms end de burde i henhold til gældende love og regler, hvilket svarer til en underdeklaration på henholdsvis 13,7 pct. af virksomhedernes samlede sluskat og 3,8 pct. af virksomhedernes samlede momstilsvar for året.¹¹¹ Halvdelen af virksomhedernes skatte- og momsgab – altså spændet mellem det virksomhederne skal betale i skat og moms, og det de rent faktisk betaler – kan tilskrives de omtrent 70.000 virksomheder, som hvert år snyder bevidst. Til sammenligning er skattegabets for borgere 1,4 mia. kr. om året, svarende til en underdeklaration på 0,4 af den samlede skat, som borgerne i henhold til lovgivningen var forpligtet til at betale.¹¹² Foruden de negative konsekvenser for skatteprovenuet, giver overlagt snyd med moms og skat de implicerede virksomheder en unfair konkurrencefordel i forhold til de mange virksomheder, som gør sig store bestræbelser for at betale korrekt skat og moms.

Når skattevæsenet ikke evner at sikre, at virksomhederne betaler de korrekte skatter og afgifter, skyldes det i høj grad, at der er foretaget massive besparelser på skattevæsenets kontrolområde det sidste årti. Det daværende "SKAT Indsats", hvor kontrolområdet lå før den seneste omlægning af skatteforvaltningen, blev reduceret med lidt over 1.000 årsværk alene fra 2009 til 2017 svarende til en tredjedel af hele kontrolenhedens medarbejderstab på 8 år.¹¹³ I samme periode er antallet af virksomheder i Danmark til gengæld steget med knap 200.000 svarende til en stigning på hele 34 pct. Det vil sige, at opgaven med at sikre en korrekt afregning af skatter og afgifter for de danske virksomheder er vokset i omfang og kompleksitet, mens skattevæsenets rammer for at løse den er blevet forringet.

De store besparelser har medført, at den nuværende kontrolindsats kun dækker godt 3 pct. af virksomhederne årligt.¹¹⁴ Det betyder, at der kan gå op mod 30 år, før man som virksomhed ser en medarbejder fra skattekontrollen. Det er en meget lav kontrolprocent, som skal ses i forhold til, at det daværende Told & Skat tilbage i 1999 kontrollerede hele 38 pct. af virksomhedernes selvangivelser.¹¹⁵ Det store fald i andelen af virksomheder, som skattevæsenet kontrollerer, afspejles også i virksomhedernes oplevede risiko ved at blive opdaget i snyd med skat, moms eller sort arbejde. Andelen af virksomheder, der oplevede risikoen for at blive opdaget ved skattesnyd som stor eller meget stor, faldt fra 56 pct. i 2016 til 38 pct. i 2017. I samme periode har risikoen for at blive opdaget ved sort arbejde undergået et tilsvarende fald.¹¹⁶

Meget tyder på, at der er for indeværende et stort provenupotentiale i at investere i flere kontrolmedarbejdere. Mange nylige kontrolprojekter har nemlig medført et betydeligt nettoprovenu, hvilket i praksis svarer til en direkte reduktion af skattegabets. Selvom skatteprovenuet naturligvis vil afhænge af den specifikke indsats, og marginalproduktet af at øge kontrolindsatsen med ét årsværk er aftagende over et vist punkt, er der stærke indikationer på, at det vil være profitabelt med en øget kontrolindsats. Beregninger fra Højbjerg Brauer Schultz har

vist, at nettovirkningen pr. årsværk til øget skattekontrol i gennemsnit kan være op mod 3,8 mio. kr., når man foretager et skøn på baggrund af tidligere kontrolindsatser.¹¹⁷ Det svarer til, at hver medarbejder tjener sin egen løn ind op til 6 gange.

Alle skal betale den skat, de skal. Ved at styrke skattekontrollen kan man øge skatteprovenu fra virksomheder i Danmark uden at hæve den nominelle selskabsskattesats, og samtidig begrænse den unfair konkurrence mellem virksomheder, der overholder reglerne og virksomheder, som snyder bevidst. Med henblik på at reducere virksomhedernes skatte- og moms- og dermed øge det årlige moms- og skatteprovenu, foreslås derfor følgende:

- **Flere årsværk til kontrolområdet – fordobl andelen af virksomheder, som kontrolleres:** Skattestyrelsens kontrolområde tilføres nye årsværk i et antal tilstrækkeligt til, at den nuværende kontrolindsats kan fordobles. Det vil medvirke til at reducere skattegabet, fordi det 1) giver bedre muligheder for at vejlede virksomhederne i at afregne skatte og afgifter korrekt, 2) vil øge den oplevede opdagelsesrisiko blandt virksomhederne, hvis de oplever, at kontrolindsatsen styrkes, hvilket vil føre til en øget regelefterlevelse og 3) vil få flere virksomheder til at ændre adfærd og følge reglerne, hvis de oplever, at andre også efterlever reglerne.¹¹⁸
 - Derudover foreslås det, at man udvikler et dynamisk kontrolmål, som sikrer, at der til hver en tid er ressourcer til at opretholde et antal kontroller tilstrækkeligt til at fastholde en høj eller meget høj oplevet opdagelsesrisiko blandt minimum 75 pct. af virksomhederne. Den styrkede indsats skal fortsat målrettes de virksomheder, brancher og regioner, hvor risikoen for snyd er størst.
- **Luk virksomheder, som ikke indberetter moms og skat:** Hvis en virksomhed ikke indberetter skat og moms, foretager skattevæsenet i dag en foreløbig fastsættelse af virksomhedens skyldige skatte- og momsbetaling ud fra en skønsmæssig vurdering. Hvis det skønnede skatte- og momstilsvaret ikke betales, sætter det sig som restancer til det offentlige. Fremfor at lave foreløbige fastsættelser bør skattevæsenet udvise konsekvens og i stedet lukke virksomheder, som ikke indberetter skat og moms, med det samme. Det er særligt virksomheder, som alene oprettes med henblik på svindel, der forsømmer at indberette skat og moms.
 - Derudover bør ejerne af disse virksomheder bør fratages retten til at oprette nye firmaer i de 3 efterfølgende regnskabsår. Hvis virksomhedens ejere efterfølgende kan godtgøre en legitim årsag til den manglende indberetning over for myndighederne, skal lukningen og karantænen kunne omstødes.
- **Øget brug af tredjepartsindberetning og låste felter i virksomheders skatteindberetning:** En øget anvendelse af tredjepartsindberetninger på virksomhedsområdet vil forberede regelefterlevelsen. Regelefterlevelsen for borgere er høj på grund af den udprægede brug af tredjepartsindberetninger og låste felter i indberetningen af skatteforhold. En større analyse af danske skatteborgere har tidligere vist, at der er en tydelig negativ sammenhæng mellem graden af tredjepartsindberetninger og mængden af skattesnyd.¹¹⁹ Brugen af tredjepartsindberetninger gør det vanskeligere at lave

fejl eller omgå reglerne set i forhold til en situation, hvor den enkelte selv er ansvarlig for at opregne og indtaste korrekte tal i selvangivelsen. Skattevæsenet skal have adgang til at samarbejde med og kontrollere data fra et bredere udvalg af tredjepartsleverandører – f.eks. banker, pensionskasser, betalingstjenesteudbydere og leverandører. Ifølge De Økonomiske Råd vil en øget brug af tredjepartsindberetninger desuden reducere administrationsomkostningerne for virksomhederne, fordi en større del af skatteangivelsen allerede vil være udfyldt.¹²⁰

10) STYRKET INTERNATIONALT SAMARBEJDE OM GRÆNSEOVERSKRIDENDE KAPITAL OG SKATTEUNDGÅELSE

I løbet af de seneste 25 år er den gennemsnitlige selskabsskattesats i EU faldet markant fra 35 pct. i 1995 til 21,3 pct. i 2017.¹²¹ Denne udvikling er et resultat af en skattekonkurrence, hvor medlemsstaterne konsekvent underbyder hinanden med stadigt lavere skattesatser i forsøget på at tiltrække virksomheder udefra. I Danmark har selskabsskattesatsen været på 22 pct. siden 2016, men hvis de lande, Danmark konkurrerer med, gør yderligere tiltag for at lempe selskabsskatten, kan det lægge pres på Danmark for at følge med. Sidste år satte Sverige selskabsskatten ned til 20 pct., ligesom at USA i 2018 reducerede selskabsskatten fra 35 pct. til 21 pct. Derudover er både Holland, Tyskland og Storbritannien også i konkrete overvejelser om at sænke deres selskabsskat.

En kraftigt medvirkende årsag til ræset mod bunden er skattearbitrage, hvor multinationale selskaber indretter sig på en måde, hvor de, ofte ganske lovligt med henvisning til lovens bogstav, kan minimere deres skattebetaling ved at udnytte huller og mismatches mellem forskellige forskelliges nationale lovgivninger. På den måde kan virksomhedernes overskud fra europæiske aktiviteter kunstigt overføres til lav- eller nulskattelande. Den grundlæggende udfordring for selskabsbeskatning i vores globaliserede verden er med andre ord, at skattesystemet er forankret lokalt, men fungerer globalt for mobil kapital.

Et første skridt på vejen mod at sikre, at multinationale selskaber også betaler en fair skat i Europa, vil være at sikre en større transparens omkring, hvor og hvordan virksomhederne registrerer deres overskud. OECD's anbefalinger om land for land-rapportering er allerede implementeret i EU, men disse informationer skal kun opgives til de nationale skattemyndigheder. Derfor har medlemslandene igennem EU i længere tid forhandlet om *offentlig* land-til-land-rapportering, som vil gøre det nemmere at spore, hvis virksomheden kunstigt overfører sine overskud til lav- eller nulskattelande – også for offentligheden.

Det nuværende forslag er dog mangelfuldt af to grunde. For det første gælder det nuværende regelsæt kun for multinationale selskaber med en årlig omsætning på 5,6 mia. kr. eller mere. Dette er en meget høj grænseværdi, som ifølge OECD betyder, at 85-90 pct. af de multinationale virksomheder ikke er værende omfattet af rapporteringspligten.¹²² For det andet medtager forslaget om en offentlig land for land-rapportering ikke lande uden for EU, som ikke er på EU's sortliste over

skattely. Dermed er nogle af de væsentligste lande såsom Schweiz, De Britiske Jomfruøer og Bermuda udeladt.

- **Danmark skal arbejde for en mere ambitiøs model for offentlig land for land-rapportering:** For at sikre større gennemsigtighed med multinationale virksomheders aktiviteter i forskellige lande foreslås det, at der på kort sigt arbejdes aktivt for en mere ambitiøs model for offentlig land for land-rapportering. Alle virksomheder med en årlig omsætning på 50 mio. EUR eller derover skal være omfattet, og rapporteringsforpligtelserne skal som minimum udvides til at omfatte alle kendte skattelylande. 50 mio. EUR i årlig omsætning svarer til maksgrænsen for at blive karakteriseret som en mellemstor virksomhed jf. EU's definition, hvorfor forslaget kun vil omfatte store virksomheder.¹²³

På længere sigt er selskabsskatten i sin nuværende form udfordret på sin eksistens, særligt fra digitaliseringen af økonomien. I takt med at multinationale selskaber tegner sig for en større del af den globale økonomiske aktivitet, og virksomheder i stigende grad bygger sin værdi på mobile, immaterielle rettigheder, såsom patenter og brands, vil ræset mod bunden på selskabsskattesatserne fortsætte. Det vil blive stadigt lettere for multinationale selskaber at inkorporere sig i lande udvalgt efter skattemæssige hensyn, og kunstigt overføre overskuddene dertil, så de ikke skal svare skat i Europa. EU mister aktuelt op mod 20 pct. og Danmark 10 pct. af sin samlede selskabsskattebase hvert år til denne form for skatteundgåelse.¹²⁴

Derfor kan der på længere sigt være fornuft i at beskatte ud fra mindre mobile faktorer, som virksomhederne ikke kan manipulere – hvor stor en omsætning, hvor mange aktiver og hvor mange ansatte, en virksomhed har i et givet land – i stedet for en manipulerbar, stærkt mobil faktor som overskud. Det er den grundlæggende idé i forslaget om en fælles selskabsskattebase (CCCTB), som har været diskuteret i EU som en løsning på multinationale selskabers skatteundgåelse.

Forslaget vil først og fremmest sikre et samlet sæt regler for udregningen af selskabers skattepligtige overskud i EU frem for mange forskellige nationale regler. Når det skattepligtige overskud er beregnet, fordeles det til de deltagende lande ud fra en formular baseret på antallet af ansatte, aktiver og omsætningen i et givet land, som derefter kan beskatte det ved en nationalt fastsat selskabsskattesats.

En harmonisering af skatteregler vil først og fremmest bidrage til at eliminere de særregler, som europæiske skattelylande bruger til at lave skattesæraftaler med store virksomheder, der får skattevilkår langt under hvad den nominelle skattesats giver indtryk af. Det er denne type af særregler og –aftaler, som fx tillod Apple at betale 0,005 pct. i skat i Irland på alt salg til hele EU.¹²⁵ Derudover vil en fordeling af virksomhedens overskud ud fra immobile faktorer såsom omsætning, aktiver og antal ansatte i et land vil komplicere kunstige overførsler af overskud til skattely. Det vil samtidig betyde en væsentlig reduktion i *compliance*-omkostninger for virksomheder, der opererer i flere EU-lande, da de kan nøjes med at følge et overordnet regelsæt og indbetale skat ét sted.

Det er dog vigtigt i et dansk perspektiv, at en eventuel indførsel af CCCTB bliver kombineret med en bundgrænse for selskabsskattesatsen. Hvis europæiske skattelylande mister muligheden for at

tiltrække multinationale virksomheder igennem særregler, kan det forventes at medføre et yderligere nedadgående pres på den nominelle selskabsskattesats, som er det eneste, landene selv vil kunne kontrollere. Det element er aktuelt ikke en del af dialogen, og derfor er der brug for, at præge de verserende diskussioner i en progressiv retning.

Med henblik på at sikre at multinationale virksomheder også i fremtiden betaler en fair skat i Europa, foreslås derfor følgende:

- **Danmark skal arbejde for CCCTB med bund under selskabsskattesatsen:** For at bekæmpe den omfattende skatteundgåelse blandt multinationale selskaber foreslås det, at der på lang sigt arbejdes aktivt for en fælles europæisk selskabsskattebase (CCCTB) med en bundgrænse for selskabsskattesatsen i Europa, der tager udgangspunkt i den nuværende danske sats på 22 pct. eller højere.

¹ Danmarks Statistik (2018). *Indkomstforskellen vokser fortsat*. Tilgængelig online: <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetPdf.aspx?cid=29483>.

² Ibid.

³ Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2017). *Den rigeste procent oplever rekordhøj indkomstfremgang*. Tilgængelig online: https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_den-rigeste-procent-oplever-rekordhoj-indkomstfremgang_.pdf.

⁴ Ibid.

⁵ Balestra, C. & R. Tonkin (2018). Inequalities in household wealth across OECD countries: Evidence from the OECD Wealth Distribution Database. *OECD Statistics Working Papers*. Tilgængelig online: <https://doi.org/10.1787/7e1bf673-en>.

⁶ Ibid.

⁷ Ibid.

- ⁸ De Økonomiske Råd (2016). *Dansk Økonomi, efterår 2016*. Tilgængelig online: <https://dors.dk/files/media/rapporter/2016/E16/e16.pdf>.
- ⁹ Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2016). *15 års skattereformer har tilgodeset de rigeste*. Tilgængelig online: https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_15-aars-skattereformer-har-tilgodeset-de-rigeste_.pdf.
- ¹⁰ Ibid.
- ¹¹ Skatteministeriet (2017). Skråt skatteloft – en historisk oversigt. *skm.dk*. Tilgængelig online: <https://www.skm.dk/skattetal/statistik/tidsserieoversigter/skraat-skatteloft-en-historisk-oversigt>.
- ¹² Danmarks Statistik (2018). *Markant flere ældre i fremtiden*. Tilgængelig online: <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetPdf.aspx?cid=26827>.
- ¹³ Finansudvalget (2018). FIU Alm. del svar på spm. 220. *ft.dk*. Tilgængelig online: <https://www.ft.dk/samling/20171/almdel/fiu/spm/220/svar/1472323/1867241/index.htm>.
- ¹⁴ Finansudvalget (2018). FIU Alm. del svar på spm. 193. *ft.dk*. Tilgængelig online: <https://www.ft.dk/samling/20171/almdel/fiu/spm/193/svar/1467465/1859798.pdf>.
- ¹⁵ Sørensen, P. B., H. J. Whitta-Jacobsen, J. Søndergaard & J. Hauch (2017). Dansen om råderummet. *berlingske.dk*. Tilgængelig online: <https://www.berlingske.dk/kronikker/dansen-om-raaderummet>.
- ¹⁶ Cevea (2018). *Måling: De unge tror mest på velfærden*. Tilgængelig online: https://cevea.dk/filer/dokumenter/analyser/Analyse_De-unge-tror-mest-p-a-velfrden_Cevea-230718.pdf.
- ¹⁷ Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2018). *Finanslov: Barske udsigter for den offentlige service*. Tilgængelig online: https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_finanslov-barske-udsigter-for-den-offentlige-service.pdf.
- ¹⁸ De Økonomiske Råd (2016). *Dansk Økonomi, efterår 2016*. Tilgængelig online: <https://dors.dk/files/media/rapporter/2016/E16/e16.pdf>.
- ¹⁹ C., Orsetta, M. Hermansen, N. Ruiz, C. Klein & Z. Smidova (2016). Inequality in Denmark through the Looking Glass. *OECD Economics Department Working Papers*. Tilgængelig online: <https://doi.org/10.1787/5jln041vm6tg-en>.
- ²⁰ De Økonomiske Råd (2016). *Dansk Økonomi, efterår 2016*. Tilgængelig online: <https://dors.dk/files/media/rapporter/2016/E16/e16.pdf>.
- ²¹ LO & Finans Danmark (2017). *InvesteringsSparKonto i en dansk kontekst*. Tilgængelig online: <https://fho.dk/wp-content/uploads/lo/2017/04/isk-i-en-dansk-kontekst.pdf>.
- ²² LO (2017). Kun hver fjerde lønmodtager har aktier. *fho.dk*. Tilgængelig online: <https://fho.dk/blog/2017/04/19/kun-hver-fjerde-loenmodtager-har-aktier/>.
- ²³ SKAT (2019). *Gældende skattesatser*. Tilgængelig online: <https://www.skat.dk/SKAT.aspx?old=2035568>
- ²⁴ Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2017). *80.000 kr. til de rigeste med regeringens nye aktieskatter*. Tilgængelig online: https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_80000-kr-til-de-rigeste-med-regeringens-nye-aktieskatter.pdf.
- ²⁵ Ritzau (2018). Aktiesparekonto giver størst skattefordel til de rige. *finans.dk*. Tilgængelig online: <https://finans.dk/privatokonomi/ECE10825637/aktiesparekonto-giver-stoerst-skattefordel-til-de-rige/?ctxref=ext>.
- ²⁶ Eurofund (2017). *Sixth European Working Conditions Survey – Overview report (2017 update)*. Tilgængelig online: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1634en.pdf.
- ²⁷ Danmarks Nationalbank (2017). Værdien af danske aktier er mere end fordoblet på fem år. *Nationalbanken.dk*. Tilgængelig online: http://www.nationalbanken.dk/da/statistik/find_statistik/Sider/2017/V%C3%A6rdien-af-danske-aktier-er-mere-end-fordoblet-p%C3%A5-fem-%C3%A5r.aspx.
- ²⁸ Skatteudvalget (2017). SAU Alm. del endeligt svar på spm. 212. *ft.dk*. Tilgængelig online: <https://www.ft.dk/samling/20161/almdel/sau/spm/212/svar/1389836/1733149.pdf>.
- ²⁹ Piketty, Thomas (2014). *Capital in the 21st Century*. Cambridge, MA.: Harvard University Press.
- ³⁰ De Økonomiske Råd (2016). *Dansk Økonomi, efterår 2016*. Tilgængelig online: <https://dors.dk/files/media/rapporter/2016/E16/e16.pdf>.

- ³¹ Finansministeriet (2009). *Aftale mellem regeringen og Dansk Folkeparti om forårspakke 2.0 – Vækst, klima, lavere skat*. Tilgængelig online: https://www.fm.dk/publikationer/2009/1735_aftale-foraarspakke-2-0-vaekst-klima-lavere-skat.
- ³² Folketinget (2010). 3. behandling af FL 112 Om kursgevinstloven. Endelig vedtagelse. *ft.dk*. Tilgængelig online: <https://www.ft.dk/samling/20091/lovforslag/1112/101/402/afstemning.htm>.
- ³³ Skatteministeriet (2017). Skråt skatteloft – en historisk oversigt. *skm.dk*. Tilgængelig online: <https://www.skm.dk/skattetal/statistik/tidsserieoversigter/skraat-skatteloft-en-historisk-oversigt>.
- ³⁴ De Økonomiske Råd (2008). *Dansk Økonomi, efter 2008*. Tilgængelig online: https://dors.dk/files/media/rapporter/2008/e08/e08_.pdf.
- ³⁵ Ibid.
- ³⁶ De Økonomiske Råd (2016). *Dansk Økonomi, efterår 2016*. Tilgængelig online: <https://dors.dk/files/media/rapporter/2016/E16/e16.pdf>.
- ³⁷ Andersen, Steffen & Hans Jørgen Nielsen (2016). Ansvar for borgeres økonomiske inkompetence. *Nationaløkonomisk Tidsskrift* 155 (1):1-25.
- ³⁸ Skatteudvalget (2017). SAU Alm. del endeligt svar på spm. 214. *ft.dk*. Tilgængelig online: <https://www.ft.dk/samling/20171/alm-del/fiu/spm/464/svar/1509153/1935965/index.htm>.
- ³⁹ Balestra, C. & R. Tonkin (2018). Inequalities in household wealth across OECD countries: Evidence from the OECD Wealth Distribution Database. *OECD Statistics Working Papers*. Tilgængelig online: <https://doi.org/10.1787/7e1bf673-en>.
- ⁴⁰ Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2017). *Halvdelen af befolkningen sidder på 5 pct. af formuerne i Danmark*. Tilgængelig online: https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_halfdel-en-befolkningen-sidder-paa-5-pct-af-formuerne-i-danmark_.pdf
- ⁴¹ Ibid.
- ⁴² Balestra, C. & R. Tonkin (2018). Inequalities in household wealth across OECD countries: Evidence from the OECD Wealth Distribution Database. *OECD Statistics Working Papers*. Tilgængelig online: <https://doi.org/10.1787/7e1bf673-en>.
- ⁴³ Balestra, C. & R. Tonkin (2018). Inequalities in household wealth across OECD countries: Evidence from the OECD Wealth Distribution Database. *OECD Statistics Working Papers*. Tilgængelig online: <https://doi.org/10.1787/7e1bf673-en>.
- ⁴⁴ OECD (2018). *The Role and Design of Net Wealth Taxes in the OECD*. Tilgængelig online: https://read.oecd-ilibrary.org/taxation/the-role-and-design-of-net-wealth-taxes-in-the-oecd_9789264290303-en#page1
- ⁴⁵ Andersen, S. & H. J. Nielsen (2016). Ansvar for borgeres økonomiske inkompetence. *Nationaløkonomisk Tidsskrift* 155 (1):1-25.
- ⁴⁶ OECD (2018). *The Role and Design of Net Wealth Taxes in the OECD*. Tilgængelig online: <https://doi.org/10.1787/9789264290303-en>.
- ⁴⁷ Drometer, M., M. Frank, M. H. Pérez, C. Rhode, S. Schworm & T. Stittender (2018). Wealth and Inheritance Taxation: An overview and Country Comparison. *ifo DICE Report*. Tilgængelig online: <https://www.cesifo-group.de/DocDL/dice-report-2018-2-drometer-frank-hofbauer-p%C3%A9rez-rhode-schworm-stittender.pdf>.
- ⁴⁸ Brys, B., S. Perret, A. Thomas & P. O'Reilly (2016). Tax Design for Inclusive Economic Growth. *OECD Taxation Working Papers*. Tilgængelig online: <https://doi.org/10.1787/5jlv74ggk0g7-en>.
- ⁴⁹ Piketty, Thomas (2014). *Capital in the 21st Century*. Cambridge, MA.: Harvard University Press.
- ⁵⁰ Treaty for Democratization (2018). Manifesto. *tdem.eu*. Tilgængelig online: <http://tdem.eu/en/manifesto>
- ⁵¹ Deloitte (2018). *International Tax – Norway Highlights 2018*. Tilgængelig online: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-norwayhighlights-2018.pdf>.
- ⁵² Alexander, K. & M. Schratzenstaller (2017). *Sustainability-oriented Future EU Funding: A European Net Wealth Tax*. Tilgængelig online: <https://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1112261/FULLTEXT01.pdf>
- ⁵³ Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2018). *En lavere afgift er en stor skattelettelse til de rigeste*. Tilgængelig online: https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_en-lavere-arveafgift-er-en-stor-skattelettelse-til-de-rigeste_0.pdf.

- ⁵⁴ Adermon, A., M. Lindahl & D. Waldenström (2018). Intergenerational wealth mobility and the role of inheritance: Evidence from multiple generations. *Economic Journal*, 128(612): 482-513.
- ⁵⁵ Boserup, S. H., W. Kopczuk & C. Thustrup (2018). Born with a silver spoon? Danish evidence on wealth inequality in childhood. *Economic Journal*, 128(612): 514-544.
- ⁵⁶ OECD (2018). *The Role and Design of Net Wealth Taxes in the OECD*. Tilgængelig online: <https://doi.org/10.1787/9789264290303-en>.
- ⁵⁷ Drometer, M., M. Frank, M. H. Pérez, C. Rhode, S. Schworm & T. Stittender (2018). Wealth and Inheritance Taxation: An overview and Country Comparison. *ifo DICE Report*. Tilgængelig online: <https://www.cesifo-group.de/DocDL/dice-report-2018-2-drometer-frank-hofbauer-p%C3%A9rez-rhode-schworm-stittender.pdf>.
- ⁵⁸ Ernst & Young (2018). *Worldwide Estate and Inheritance Tax Guide*. Tilgængelig online: [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-worldwide-estate-and-inheritance-tax-guide-2018/\\$FILE/ey-worldwide-estate-and-inheritance-tax-guide-2018.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-worldwide-estate-and-inheritance-tax-guide-2018/$FILE/ey-worldwide-estate-and-inheritance-tax-guide-2018.pdf)
- ⁵⁹ Drometer, M., M. Frank, M. H. Pérez, C. Rhode, S. Schworm & T. Stittender (2018). Wealth and Inheritance Taxation: An overview and Country Comparison. *ifo DICE Report*. Tilgængelig online: <https://www.cesifo-group.de/DocDL/dice-report-2018-2-drometer-frank-hofbauer-p%C3%A9rez-rhode-schworm-stittender.pdf>.
- ⁶⁰ Perret, Sarah (2018). *Tax Design for inclusive growth in OECD countries*. Tilgængelig online: <https://www.un.org/development/desa/dspd/wp-content/uploads/sites/22/2018/06/8-1.pdf>
- ⁶¹ Kindermann, F., L. Mayr & D. Sachs (2018). Inheritance Taxation and Wealth Effects on the Labor Supply of Heirs. *NBER Working Paper*. Tilgængelig online: http://www.dominiksachs.com/downloads/inheritance_tax.pdf?mc_cid=66af962676&mc_eid=1ef4b37578.
- ⁶² Joulfaian, D. (2006). *Inheritance and Saving*. *NBER Working Paper*. Tilgængelig online: <https://www.nber.org/papers/w12569.pdf>
- ⁶³ Garbinti, Bertrand & Simon Georges-Kot (2019). *On the retirement effect of inheritance: heterogeneity and the role of risk aversion*. European Central Bank. Tilgængelig online: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecb.wp2222.en.pdf>
- ⁶⁴ Joulfaian, D. (2006). *Inheritance and Saving*. *NBER Working Paper*. Tilgængelig online: <https://www.nber.org/papers/w12569.pdf>
- ⁶⁵ Gale, W. G. & M. G. Perozek (2000). *Do Estate Taxes Reduce Saving?*. Tilgængelig online: <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/20001117.pdf>
- ⁶⁶ SKAT (2018). C.H.2.1.8.2 Afståelses- og anskaffelsessummen ved andre overdragelser end almindeligt salg/køb. *skat.dk*. Tilgængelig online: <https://skat.dk/skat.aspx?oid=1948559>.
- ⁶⁷ Danmarks Statistik (2016). *Forældre køb – hvem er de unge? – og forældrene?*. Tilgængelig online: <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetAnalyse.aspx?cid=28073>.
- ⁶⁸ Erhvervsministeriet (2017). *Redegørelse om Erhvervsfremme og Støtte 2017*. Tilgængelig online: <https://em.dk/media/9696/05-17-erhvervsfremme-og-stoette.pdf>.
- ⁶⁹ De Økonomiske Råd (2017). *Dansk økonomi, forår 2017*. Tilgængelig online: <https://dors.dk/files/media/rapporter/2017/F17/f17.pdf>.
- ⁷⁰ Ibid.
- ⁷¹ Miljø- og Fødevarerudvalget (2016). MOF Alm. del endeligt svar på spm. 379. Tilgængelig online: <https://www.ft.dk/samling/20151/almDEL/mof/spm/379/svar/1306662/1609386.pdf>
- ⁷² De Økonomiske Råd (2010). *Økonomi og Miljø 2010*. Tilgængelig online: <https://dors.dk/files/media/rapporter/2010/m10/m10.pdf>.
- ⁷³ Skatteministeriet (2017). *Dokumentation for beregning af skatteudgift: Bondegårdsreglen (grundværdi for produktionsjord)*. Tilgængelig online: <http://www.skm.dk/media/1542188/bondegardsreglen-grundvaerdi-af-produktionsjord.pdf>.
- ⁷⁴ Skatteministeriet (2018). Ejendomsskatteoven (kommunal grundskyld mv.). *skm.dk*. Tilgængelig online: <https://www.skm.dk/skattetal/satser/satser-og-beloebgsgraenser/ejendomsskatteoven-kommunal-grundskyld-mv>.
- ⁷⁵ De Økonomiske Råd (2010). *Økonomi og Miljø 2010*. Tilgængelig online: <https://dors.dk/files/media/rapporter/2010/m10/m10.pdf>.

- ⁷⁶ Ibid.
- ⁷⁷ Høj, A. K., M. R. Jørgensen & P. Schou (2017). Land Taxes and Housing Prices. *De Økonomiske Råds Sekretariat*. Tilgængelig online: <https://dors.dk/oevrig-publikationer/arbejdsrapport/land-taxes-and-housing-prices?fbclid=IwAR2o0HCKwZ9UMH3nn6kYahkPKDKou07kMqGTs99N3udKacwPXc9Snp8x6Wg>.
- ⁷⁸ Skatteministeriet (2017). *Dokumentation for beregning af skatteudgift: Bondegårdsreglen (grundværdi for produktionsjord)*. Tilgængelig online: <http://www.skm.dk/media/1542188/bondegårdsreglen-grundvaerdi-af-produktionsjord.pdf>.
- ⁷⁹ De Økonomiske Råd (2010). *Økonomi og Miljø 2010*. Tilgængelig online: <https://dors.dk/files/media/rapporter/2010/m10/m10.pdf>.
- ⁸⁰ Ibid.
- ⁸¹ Ibid.
- ⁸² Skatteministeriet (2018). Ejendomsskattebogen (kommunal grundskyld mv.). *skm.dk*. Tilgængelig online: <https://www.skm.dk/skattetal/satser/satser-og-beloebsgraenser/ejendomsskattebogen-kommunal-grundskyld-mv>.
- ⁸³ Sekretariatet for afgifts- og tilskudsanalysen på energiområdet (2016). *Afgifts- og tilskudsanalysen på energiområdet – Delanalyse 3 – Omfanget af ikke-regulerede eksternaliteter ved energiforbrug*. Tilgængelig online: <https://www.skm.dk/media/1827208/Afgifts-og-tilskudsanalysen-delanalyse-3.pdf>.
- ⁸⁴ Skatteudvalget (2018). SAU Alm. del endeligt svar på spm. 328. *ft.dk*. Tilgængelig online: <https://www.ft.dk/samling/20171/alm-del/sau/spm/328/svar/1490523/1897031.pdf>.
- ⁸⁵ Skatteudvalget (2018). SAU Alm. del endeligt svar på spm. 333. *ft.dk*. Tilgængelig online: <https://www.ft.dk/samling/20171/alm-del/sau/spm/333/svar/1490263/1896641.pdf>.
- ⁸⁶ Danmarks Statistik (2017). *Forskningen får halvdelen af fondsmidlerne*. Tilgængelig online: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=28446>.
- ⁸⁷ Deloitte (2017). *Undersøgelse om erhvervsdrivende fonde*. Tilgængelig online: https://erhvervsstyrelsen.dk/sites/default/files/rapport_2017.pdf.
- ⁸⁸ Komitéen for god fondsledelse (2014). *Anbefalinger for god fondsledelse*. Tilgængelig online: https://godfondsledelse.dk/sites/default/files/media/anbefalinger_for_god_fondsledelse.pdf.
- ⁸⁹ DEA (2012). *Private Fonde – En Unik Aktør i Dansk Forskning*. Tilgængelig online: https://dea.nu/sites/default/files/baggrundsrapport_fondsanalyse.pdf.
- ⁹⁰ Jung, E. (2018). Skat på Facebook og Google kan indbringe EU mange milliarder. *berlingske.dk*. Tilgængelig online: <https://www.berlingske.dk/business/skat-paa-facebook-og-google-kan-indbringe-eu-mange-milliarder>.
- ⁹¹ Sørensen, N. L. (2018). Amazons brugerdata er motoren i voksende annonceforretning. *finans.dk*. <https://finans.dk/erhverv/ECE11021081/amazons-brugerdata-er-motoren-i-voksende-annonceforretning/?ctxref=forside>.
- ⁹² HM Treasury (2018). *Corporate tax and the digital economy: position paper update*. Tilgængelig online: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/689240/corporate_tax_and_the_digital_economy_update_web.pdf
- ⁹³ EY (2018). ECOFIN agrees to extend discussions on Digital Services Tax, taking into account a new proposal from France and Germany. *ey.com*. Tilgængelig online: <https://www.ey.com/gl/en/services/tax/international-tax/alert--ecofin-agrees-to-extend-discussions-on-digital-services-tax---taking-into-account-a-new-proposal-from-france-and-germany>.
- ⁹⁴ Politiken (2018). EU-lande går solo med digital særskat. *politiken.dk*. Tilgængelig online: <https://politiken.dk/udland/art6948316/EU-lande-g%C3%A5r-solo-med-digital-s%C3%A6rskat>.
- ⁹⁵ BBC (2018). Budget 2018: Tech giants face digital services tax. *bbc.com*. Tilgængelig online: <https://www.bbc.com/news/business-46023450>
- ⁹⁶ HM Treasury (2018). *Corporate tax and the digital economy: position paper update*. Tilgængelig online: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/689240/corporate_tax_and_the_digital_economy_update_web.pdf
- ⁹⁷ Bunn, D. (2018). A Wave of Digital Taxation. *taxfoundation.org*. Tilgængelig online: <https://taxfoundation.org/digital-taxation-wave/>
- ⁹⁸ Ibid.

- ⁹⁹ Ibid.
- ¹⁰⁰ Ibid.
- ¹⁰¹ Parkin, B. (2018). Google, Others Prepare for India's Tough Digital Tax Rules. *bloombergtax.com*. Tilgængelig online: <https://news.bloombergtax.com/daily-tax-report-international/google-others-prepare-for-indias-tough-digital-tax-rules>.
- ¹⁰² Bunn, D. (2018). A Wave of Digital Taxation. *taxfoundation.org*. Tilgængelig online: <https://taxfoundation.org/digital-taxation-wave/>
- ¹⁰³ Ibid.
- ¹⁰⁴ Liu, C. (2016). *Worldwide Ad Spending – eMarketer's Updated Estimates and Forecasts for 2015-2020*. Tilgængelig online: http://www.strathcom.com/wp-content/uploads/2016/11/eMarketer_Worldwide_Ad_Spending-eMarketers_Updated_Estimates_and_Forecast_for_20152020.pdf.
- ¹⁰⁵ Ibid.
- ¹⁰⁶ PwC (2017). *Unequal taxation in a digital world*. Tilgængelig online: <https://danskemedier.dk/wp-content/uploads/unequal-taxation-in-a-digital-world-xxx-a-challenge-for-the-nordic-media-industry.pdf>
- ¹⁰⁷ Breinstrup, T. (2017). Googles skat i Danmark er under fire mio. kr. *berlingske.dk*. Tilgængelig online: <https://www.berlingske.dk/virksomheder/googles-skat-i-danmark-er-under-fire-mio-kr>
- ¹⁰⁸ Bunn, D. (2018). A Wave of Digital Taxation. *taxfoundation.org*. Tilgængelig online: <https://taxfoundation.org/digital-taxation-wave/>
- ¹⁰⁹ SKAT (2017). *Borgernes efterlevelse af skattereglerne – Indkomståret 2014*. København: SKAT.
- ¹¹⁰ SKAT (2017) *Virksomhedernes efterlevelse af skattereglerne – Indkomståret 2014*. København: SKAT.
- ¹¹¹ Ibid.
- ¹¹² Cevea (2018). Fix Skat – Fix Danmark. *fixskat.dk*. Tilgængelig online: <http://fixskat.dk/>.
- ¹¹³ Skatteudvalget (2018). SAU Alm. del endeligt svar på spm. 414. *ft.dk*. Tilgængelig online: <https://www.ft.dk/samling/20171/almdel/sau/spm/451/svar/1497665/1910494/index.htm>
- ¹¹⁴ Rigsrevisionen (2015). *Beretning til Statsrevisorerne om SKATs kontrolindsats over for små og mellemstore virksomheder*. København: Rigsrevisionen.
- ¹¹⁵ Dahl, S. & A. Sokoler (2017). Ekspertes: Skats fravær får flere til at snyde. *fagbladet3f.dk*. Tilgængelig online: <https://fagbladet3f.dk/artikel/eksperter-skats-fravaer-faar-flere-til-snyde>.
- ¹¹⁶ Skatteudvalget (2018). SAU Alm. del endeligt svar på spm. 459. *ft.dk*. Tilgængelig online: <https://www.ft.dk/samling/20171/almdel/sau/spm/459/svar/1500883/1917844/index.htm>.
- ¹¹⁷ Højberre Brauer Schultz (2017). *Kontrolindsats, skattegab og offentlige finanser*. Tilgængelig online: <http://www.hbseconomics.dk/wp-content/uploads/2017/10/Rapport-11-10-2017-final.pdf>.
- ¹¹⁸ Skatteministeriet (2018). *Skattegab og offentlige finanser*. Tilgængelig online: <https://www.skm.dk/media/1569864/skattegab-og-offentlige-finanser.pdf>.
- ¹¹⁹ Kleven, H. J., M. B. Knudsen, C. T. Kreiner, S. Pedersen & E. Saez (2011). Unwilling or Unable to Cheat? Evidence from a Tax Audit Experiment in Denmark. *Econometrica*, 79(3): 651-692.
- ¹²⁰ De Økonomiske Råd (2011). *Dansk Økonomi, forår 2011*. Tilgængelig online: <https://dors.dk/files/media/rapporter/2011/f11/f11.pdf>.
- ¹²¹ Trading Economics (2018). List of Countries by Corporate Tax Rate | Europe. *tradingeconomics.com*. Tilgængelig online: <https://tradingeconomics.com/country-list/corporate-tax-rate?continent=europe>.
- ¹²² OECD (2015). *Action 13: Guidance on the Implementation of Transfer Pricing Documentation and Country-by-Country Reporting*. Tilgængelig online: <http://www.oecd.org/ctp/beps-action-13-guidance-implementation-tp-documentation-cbc-reporting.pdf>.
- ¹²³ Centre for Strategy & Evaluation Services (2012). *Evaluation of the SME definition*. Tilgængelig online: <http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/sme-definition/>.
- ¹²⁴ Tørslev, T., L. Wier & G. Zucman (2018). *€600 Billion and Counting*. Tilgængelig online: <https://www.ft.dk/samling/20171/almdel/ERU/bilag/98/1844159/index.htm>.
- ¹²⁵ Thiemann, P. (2016). Vestager giver Apple skatteregning på 100 milliarder kroner. *politiken.dk*. Tilgængelig online: <https://politiken.dk/udland/art5634275/Vestager-giver-Apple-skatteregning-p%C3%A5-100-milliarder-kroner>.